

झान प्रबोधिनी

घडा ज्ञानाचा उद्बोध | भक्तिप्रेमाचा कल्पाळ |

मासिक वृत्त

सौर आषाढ १९३१ चे वृत्त

सौर श्रावण १, शके १९३१ दि. २३/७/२००९

शिक्षण प्रभाग

* ज्ञान प्रबोधिनी, प्रशाला : दि. २७ जून रोजी प्रशालेचा वर्षांभ समारंभ झाला. मार्गदर्शकांच्या उपस्थितीत प्रत्येक वर्गाची आणि अध्यापकांची संकल्प निश्चिती झाली. मोठ्या गटाला मा. व्यंकटराव भटाने यांनी आणि छोट्या गटाला श्री. आनंद लुकड यांनी मार्गदर्शन केले.

दि. ७ जुलै ते १८ जुलै या कालावधीत आसाम येथील विवेकानंद केंद्राच्या शाळांमधील २९ विद्यार्थी, ९ शिक्षक व मा. ललितादीदी यांची प्रशालेस भेट झाली. याच कालावधीत या विद्यार्थ्यांचे विज्ञान शिबिर झाले. दि. १४ जुलै रोजी या विद्यार्थ्यांनी आसाममधील सांस्कृतिक कार्यक्रम प्रशालेच्या विद्यार्थ्यांसमोर सादर केला.

दि. १६ जुलै रोजी इ. ९वी च्या विद्यार्थ्यांसमोर MIT कॉलेजचे माजी प्राचार्य श्री. अनिल दांडेकर यांचे 'त्सुनामी' या विषयावर व्याख्यान झाले.

* स्पर्धा परीक्षा केंद्र : नवीन केंद्रीय लोकसेवा आयोग व राज्य लोकसेवा आयोगाच्या विद्यार्थ्यांचे आगमन 'वर्षांभ उपासनेने' झाले. दि. ३ जुलै रोजी मा. उषाताई खिरे यांच्या उपस्थितीत उपासना झाली. त्यांनी स्वच्छ व कार्यक्रम प्रशासनाची शपथ व आशीर्वाद नूतन विद्यार्थ्यांना दिले. अतिशय आनंदात व उत्साहात वर्षांभ उपासना झाली. त्यानंतर जुलै २००९च्या 'संवाद' चे प्रकाशन मा. उषाताईच्या हस्ते होऊन संवाद सर्वांना वितरित झाला. कार्यक्रमाला मा. संचालक, मा. कार्यवाह उपस्थित होते.

मा. भीमराव गस्ती यांच्या अखिल भारतीय बेरड रामोशी सेवा समितीतर्फे आयोजित करण्यात आलेल्या युवक-युवती मेळाव्यामध्ये 'स्पर्धा परीक्षा' या विषयावर आपल्या केंद्राच्या सौ. शमा ठोक-पवार (उपजिल्हाधिकारी, महाराष्ट्रात प्रथम) श्री. सुरेश नाईक (कक्ष अधिकारी, मंत्रालय) व कु. लीना ओळ्हाळ यांनी मार्गदर्शन केले.

केंद्रीय लोकसेवा आयोग व राज्य लोकसेवा आयोग चे नियमित वर्ग चालू आहेत. सामान्य अध्ययन व वैकल्पिक विषय मिळून १६ विविध प्रकारचे वर्ग चालू आहेत. ५५० विद्यार्थ्यांचे प्रवेश झाले आहेत.

* नवनगर विद्यालय, निगडी : यावर्षी शालांत परीक्षेचा निर्णय दि. २५ जून रोजी जाहीर झाला आणि अभिनंदनीय असे यश विद्यार्थ्यांनी प्राप्त केले. यावर्षी इंग्रजी माध्यमात कु. वैष्णवी राजेंद्र कोतवाल ही विद्यार्थिनी ९०.१२% मिळवून प्रथम आली.

मराठी माध्यमात कु. अक्षय ढाकणे ९६% गुण मिळवून पुणे विभाग इरा आणि पिंपरी-चिंचवडमध्ये प्रथम आला. कु. इरा यशवंत लिमये ला ९५% गुण मिळाले. योगासन क्रीडा प्रकारात राज्यस्तरीय सुवर्णपदकाचे २५ गुण मिळून तिची टक्केवारी ९८.९२% झाली. दोघांनाही संस्कृत विषयात १०० पैकी १०० गुण मिळाले.

दि. २० जून रोजी विभागाशः चार गटात एकाच वेळी वर्षांभ समारंभ झाला. श्री.

तांबे-शहर अभियंता तसेच प्रा. भालचंद्र देशमुख व सौ. वैशंपायन इ. अभ्यागत म्हणून उपस्थित होते. वर्गशः संकल्प सादर झाले.

दि. २३ जून रोजी निगडी केंद्राच्या वर्षांभ झाला. प्रत्येक विभागाचे संकल्प, प्रबोधिनी परिचय, सामाजिक जाणीव, समितिचा पंचकोश इ. मुद्यानुसार सादर झाला. त्यामुळे त्यात वैविध्य असूनही एकसूत्रता आहे.

पालखीबरोबर सुमारे ६०० विद्यार्थी भक्ती शक्ती केंद्र ते आकुर्डी गाव येथपर्यंत चालत गेले. एकादशीला इ. ५वी ते ७वीचे विद्यार्थी देहूला गेले होते. तेथे भजनाचा कार्यक्रम झाला.

गुरुपौर्णिमेचा कार्यक्रम वर्गशः झाला. मातृमंदिर विश्वस्त संस्थेचा गुरुपौर्णिमेचा कार्यक्रम दि. ९ जुलै रोजी झाला. अजमेरहून श्री. मोहनलालजी छिपा हे प्रमुख अभ्यागत म्हणून आले होते. श्री. विनायकराव लिमये यांना विद्वत् तपस्वी पुरस्कार, श्रीमती विमलताई पुरंदरे यांना राधामाता पुरस्कार, सौ. स्नेहलताई भिडे यांना अध्यापकोत्तम पुरस्कार व श्री. रामचंद्रजी भटू, वेदविज्ञान गुरुकुलम्, बंगलोर यांना गुरुगौरव पुरस्कार असे पुरस्कार देण्यात आले.

राणी लक्ष्मीबाई निबंध स्पर्धा दि. २५ जून रोजी झाली. त्यात सुमारे २०० विद्यार्थी सहभागी होते.

दि. १६ जून रोजी पालखी सोहळ्यात इ. ५ वी ते ७वी च्या विद्यार्थ्यांनी श्रीमती साहनी यांच्या मार्गदर्शनाखाली तयार

केलेल्या ५० कापडी पिशव्यांचे वाटप वारकन्यांना केले.

गुरुकुल - दि. १ जून पासून गुरुकुल नित्याप्रमाणे सुरु झाले.

दि. ४ जूनला इ. ५वीच्या विद्यार्थ्यांसाठी विद्यारंभ समारंभ आयोजित केला होता.

दि. ५ जून रोजी विद्याव्रत आणि वर्षरिंभ असे दोन मोठे संस्कार आयोजित केले होते. विद्याव्रत संस्कारात इ. ८वी तील २६ विद्यार्थी सहभागी होते.

पालखी सोहळ्यात दि. १६ जून रोजी देहू ते निगडी हा पायी प्रवास इ. ८वीच्या विद्यार्थ्यांनी केला.

दि. २३ जून रोजी काटेवाडी येथे जगद्गुरु तुकाराम महाराजांच्या पालखीसोबत इ. ५वीचे विद्यार्थी गेले होते. यात मुलांनी वारकन्यांना औषधे पुरवण्याची सेवा केली.

दि. २५ जून रोजी इ. १०वीचा निर्णय लागला. गुरुकुलचा ९५.८९% इतका लागला.

दि. ३ जुलै रोजी आषाढी एकादशीनिमित्त इ. ५वी ते १०वी मधील सर्व विद्यार्थी प्राधिकरणातील विठ्ठलरुक्मिणी मंदिरातील दिंडीत सर्व अध्यापकांसह सहभागी झाले होते.

बारामती व संगमनेर धूव अँकडमीमध्ये विद्याव्रत संस्कारची व्याख्याने शिवराजदादा व आदित्यदादाने दिली.

मातृमंदिरात झालेल्या गुरुपौर्णिमेच्या कार्यक्रमात श्री. शरदराव सुंकर यांनी केलेल्या कथाकथनाच्या ध्वनीचित्रफितीचे प्रकाशन झाले.

*** ग्राम प्रबोधिनी, साळुंबे :** विद्यालयाचा निकाल ९२.८०% इतका लागला. एकूण ४२ विद्यार्थी परीक्षेस बसले होते. त्यामध्ये कु. प्रियांका जगताप ९२.१५% ही प्रथम क्रमांकाने उत्तीर्ण झाली.

*** ज्ञान प्रबोधिनी, सोलापूर :** दि. १२ जून रोजी 'ज्ञान प्रबोधिनीची शैक्षणिक भूमिका व उपक्रमामुळे होणारा विकास'

या विषयावर मा. उषाताई खिरे यांनी शिशुशाळेच्या पालकांना मार्गदर्शन केले.

आषाढी एकादशीच्या निमित्ताने पूर्व प्राथमिक व प्राथमिक विभागाचा दिंडी उपक्रम झाला. त्याचबरोबर विद्यार्थी पालक व परिसरातील नागरिकांसाठी भजनसंध्या कार्यक्रम झाला.

दि. ८ व ९ जुलै रोजी इ. ४ थी ते १० वी तील विद्यार्थ्यांच्या एकूण ७१ गटांनी शहर व परिसरातील तसेच बालकामगार शाळांमध्ये जाऊन मातृभूमी पूजनाचा कार्यक्रम सादर केला.

दि. ११ जुलै रोजी बालविकास मंदिराचा ६४ वा वर्धापिन दिन संपन्न झाला. या निमित्ताने प्राथमिक व माध्यमिक विभागाचा पारितोषिक वितरणाचा कार्यक्रम झाला. प्रमुख अतिथी म्हणून अनुक्रमे बालविकासचे माजी विद्यार्थी श्री. आशुतोषजी शहा आणि सोलापूर विद्यापिठाचे कुलगुरु डॉ. बाबासाहेब बंडगर यांची उपस्थिती होती.

एप्रिल २००९ मध्ये घेण्यात आलेल्या एम.टी.एस. परीक्षेत राज्यस्तरावर इ. ८ वी तील शलाका रुद्राक्षी १६ वी, ऐश्वर्या कुलकर्णी १७ वी व क्रष्ण ढगे २७ व्या क्रमांकाने उत्तीर्ण झाले.

हराळी - दि. २० जून रोजी वर्षरिंभ उपासना झाली. प्रमुख पाहुणे म्हणून सोलापूर विद्यापिठाचे उपकुलगुरु डॉ. श्री. इरेश स्वामी हे आले होते.

दि. २५ जून रोजी इ. १०वी चा निकाल लागला. शाळेचा निकाल १००% लागला. हरिसिंग बाबुसिंग राजपूत हा ९०.४६% मिळवून माकणी केंद्रात व विद्यालयात पहिला आला.

दि. २९ जून रोजी पोहे व दूध यांची न्याहरी केल्यावर काही विद्यार्थ्यांना उलटी, मळमळ, चक्र व जुलाब होत असल्याने शेजारच्या जेवळी गावातील खाजगी दवाखान्यात नेण्यात आले. परंतु मुलांची संख्या जास्त असल्याने जेवळी येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्रात हलविण्यात आले, उपचारानंतर दुपारी प्रकृतीत

सुधारणा झाली. परंतु ५.०० ते ५.३० च्या दरम्यान पुन्हा त्रास सुरु झाल्यामुळे डॉक्टरांच्या सल्ल्यानुसार सोलापूरातील छत्रपती शिवाजी सर्वोपचार रुग्णालय, सोलापूर येथे भरती करावे लागले. दि. २९, ३० जून व १ जुलै असे तीन दिवस एकूण ७३ विद्यार्थ्यांना उपचार घ्यावे लागले. सर्व विद्यार्थी सुखरूप परत आले. या घटनेची चौकशी करून पुन्हा असे अपघात होऊ नयेत या साठी तीन जणांची एक चौकशी समिती दि. ४ जुलै रोजी नेमण्यात आली. या समितीने दि. २० जुलै रोजी आपले वृत्त मा. संचालकांकडे दिले.

दि. ३ जुलै रोजी आषाढी एकादशी निमित्त संध्याकाळी ५.३० ते ७.३० पर्यंत भजनाचा कार्यक्रम झाला. यावर्षी विद्यार्थ्यांच्या सोबत हराळी गावातील भजनाचा एक गट बोलावला होता.

दि. ७ जुलै रोजी गुरुपौर्णिमेचा कार्यक्रम झाला. प्रमुख पाहुणे म्हणून श्री. दासराव कुलकर्णी हे होते. त्यांनी माकणी गावात शिक्षण क्षेत्रात भरीव काम केले आहे, बाबुराव कोरे क्रीडा क्षेत्रात जेवळी सारख्या खेडेगावात उत्कृष्ट काम केले आहे. सध्या ते ज्ञानेश्वरीवर प्रवचन करतात. श्री. सुरेशराव सूर्यवंशी हराळी सैन्यात उच्च पदावर काम करून निवृत्त झाले आहेत. यांना बोलावून त्यांचे पूजन केले.

विठ्ठल मंदिर जेवळी येथे गोपाळकाल्याचे निमंत्रण आल्यामुळे इ. ९वी व १०वी तील ४९ विद्यार्थी पाऊल भजनासाठी जाऊन आले.

संघटन प्रभाग

*** छात्र प्रबोधन :** 'छंद आकाशादर्शनाचा' ह्या पुस्तकाची तृतीय आवृत्ती प्रकाशित झाली. 'हरित संदेश' या मराठी पुस्तिकेचा इंग्रजी अनुवाद Green Messages ही पुस्तिका व गीता-गीताई हे पुस्तक प्रकाशित झाले.

दि. ४ व ५ जुलै रोजी पदव्युत्तर युवती गटाची बैठक झाली. बैठकीत एकूण ७-८ जणांचा सहभाग होता. बैठकीमध्ये

करियर, राहणीमान (Life style) आणि प्रबोधिनी अशा तीन विषयांवर प्रामुख्याने चर्चा झाली. पदव्युत्तर शिक्षणानंतर करियरची दिशा काय असणार आहे? काय असावी? राहणीमानाबद्दलची माझी संकल्पना आणि आत्तापर्यंत आणि भविष्यकाळात प्रबोधिनीमधला सहभाग अशा विषयांवर सर्व युवती आणि मा. महेंद्र सेठिया यांच्यात मनमोकळी चर्चा झाली.

*** युवती विभाग :** दि. २५ ते २८ जून या काळात निगडी येथे युवती विभागाचे 'गीता परिचय शिबिर' झाले. या अभ्यास शिबिरात पुणे, निगडी आणि हराळी येथील २५ युवती सहभागी झाल्या होत्या. शिबिरार्थिनींनी विनोबांच्या 'गीता प्रवचने' या पुस्तकाचा अभ्यास केला. तीन दिवसात मिळून गीतेच्या सर्व १८ अध्यायांचे एकदा पूर्ण पठण केले. मा. संचालक, मा. कार्यवाह, मा. यशवंतराव लिमये आणि मा. वामनराव अभ्यंकर यांनी शिबिरार्थिनींना गीतेतील तत्त्वज्ञानाचा परिचय करून दिला. त्याच बरोबर मा. सुवर्णताई गोखले आणि मा. हर्षताई किंवे यांनी स्त्री शक्ती प्रबोधन विषयक संकल्पनांचा परिचय करून दिला.

*** स्त्री शक्ती प्रबोधन :** दि. २६ जून रोजी या शालेय वर्षातील पहिली बैठक झाली. 'तणावमुक्त आनंदी जीवन जगण्यासाठी ...' या विषयावर श्री. जगदीश भट यांचे चर्चासत्र झाले. नवीन पाल्यांच्या पालकांची उपस्थिती उल्लेखनीय होती.

डॉंबिवली : दि. ११ जुलै रोजी 'देहदान - समज / गैरसमज या विषयावर श्री. बाळकृष्ण वासुदेव भागवत (कार्याधिकारी - दधीची देहदान मंडळ) यांचे भाषण झाले. हा वेगळा विषय त्यांनी अतिशय चांगल्या पद्धतीने समजावून सांगितला.

बोरिवली : दि. १७ जुलै रोजी श्री. माधव जोशी यांचे 'वय व ऋतुमानानुसार आहार कसा असावा' या विषयावर व्याख्यान झाले.

दि. २७ जून रोजी भट्टी व केळद येथे

किशोरी विकास प्रकल्पांतर्गत किशोर वयीन मुलींसाठी कार्यशाळा घेतली.

'बहर जोपासताना....' ही किशोर वयीन मुलांच्या पालकांसाठी कार्यशाळा दि. २९ जून रोजी जुन्नर येथील शंकरराव बुटे-पाटील विद्यालयात घेतली गेली.

'उमलत्या वयाशी जुळवून घेताना' ही किशोरवयीन विद्यार्थ्यसाठी कार्यशाळा अक्षरनंदन शाळेमध्ये दि. १ व २ जुलै रोजी घेतली.

समतोलचा वर्ष १३ अंक २ दि. १७ जुलै रोजी प्रकाशित झाला. 'जीवनाची हलकी-फुलकी बाजू' हा त्याचा सूत्रविषय आहे.

दि. ३ जुलै रोजी वेल्हे येथे आरोग्य प्रबोधिकांसाठी प्रशिक्षण शिबिर संवादिनी सदस्यांनी घेतले. एडस् बदलचे समज / गैरसमज तसेच लॅंगिक दुर्वर्तन यावर मोकळेपणानी चर्चा झाली.

विस्तार केंद्रे

बोरीवली उपक्रम केंद्र : दि. १३ जून रोजी बोरीवली केंद्राचा वर्षारंभ कार्यक्रम पार पडला. बोरीवलीच्या १५ ते २० कार्यकर्त्यांच्या उपस्थितीत हा कार्यक्रम पार पडला. वर्षारंभ पोथीतील पद्ध्यभाग सौ. अर्चना साठे यांनी सांगितला व गद्यवाचन सौ. अंजली जोशी यांनी केले. वर्षभराचे संकल्पवाचन सौ. सुमिता पांढरे यांनी केले.

डॉंबिवली उपक्रम केंद्र : दि. ७ जुलै रोजी फणसे विद्यामंदिरमध्ये इ. ६ वी, इ. ७ वी व इ. ९ वी च्या विद्यार्थ्यांचा वर्षारंभ समारंभ गुरुपौर्णिमेच्या शुभदिनी संपन्न झाला. माध्यमिक शाळेच्या मुख्याध्यापिका श्रीमती प्रभुणे बाई यांनीही मुलांबोबर स्वतःचा संकल्प जाहीर केला.

ठिळकनगर शाळेतील इ. ८ वी च्या विद्यार्थ्यांच्या नियोजित विद्याव्रत उपक्रमासाठी शाळेच्या संचालकांशी, शिक्षकांशी संपर्क झाला. दि. ७ जुलै रोजी इ. ८ वीच्या ४ तुकड्यांवर उपक्रमांसंबंधीचा प्राथमिक संवाद झाला. त्यानंतर दि. १२ जुलै रोजी पालकसभा झाली. ३० पालक

उपस्थित होते. नावनोंदणीची प्रक्रिया सुरु झाली.

फणसे विद्यामंदिर येथे दि. ६ एप्रिल पासून इ. ७ वी व इ. ९ वीच्या विकसिकांना सुरवात झाली.

वैशाली वैशंपायन यांच्या घरी दर मंगळवारी प्रबोधक मंडळाच्या बैठका झाल्या. १२ जण उपस्थित होते.

राणाप्रताप शाळेतील इ. ६ वी च्या विद्यार्थ्यसाठी २ प्रबोधक मंडळे दि. २० जुलै पासून सुरु झाली.

दि. ३ जुलै रोजी आषाढी एकादशीनिमित्त डॉंबिवली केंद्राचा निरूपणासह भजनाचा कार्यक्रम झाला. या कार्यक्रमाला ४० जण उपस्थित होते.

दि. २८ जून रोजी युवा अभ्यास मंडळाची बैठक झाली. याला १२ जण उपस्थित होते. व्यावसायिकांच्या मुलाखती घेणे या जोडीकायचे सादरीकरण ४ पैकी ३ जोड्यांनी केले.

संशोधन प्रभाग

*** प्रज्ञा मानस संशोधिका :** संशोधनाचा भाग म्हणून Sexuality education and gender sensitization या विषयाच्या प्रशिक्षणाचा लाभ सुमारे १० सदस्यांनी घेतला व त्याची सुरवातीची दोन सत्रे एस. पी. एम. इंग्रजी माध्यमाच्या विद्यार्थ्यांवर घेतली गेली.

सँडोज कंपनीच्या ५० आँफिसर्सचे व्यक्तिमत्त्व मापनाचे काम ठाणे येथे झाले. महिंद्रा आणि जनरल मोटर्सचे नियमित काम चालू आहे.

नाशिक येथे मुलांसाठी चालू होणाऱ्या शिबीराचे उद्घाटन मा. सुभाषराव यांनी केले. डॉ. नारायण देसाई यांच्या पुढाकाराने नाशिक येथे मेन्सा परीक्षेसाठी २७५ जणांचे चाचणीकाम झाले. विज़डम इंटरनेशनल स्कूल आणि ज्ञानवर्धनी शाळेच्या विद्यार्थ्यांनी यासाठी प्रतिसाद दिला.

I-AM या अभिक्षमता मापनाचा लाभ ३५० जणांनी घेतला.

नागरवस्ती अभ्यास गट

मातंगवस्तीमध्ये सुरु असलेल्या गेल्या ३ महिन्यांच्या वर्गामध्ये ७ मुलींनी ड्रेस व ब्लाऊज शिवणाचे प्रशिक्षण घेतले. या मुलींच्या वर्गाशिवायच्या साप्ताहिक भेटी चर्चामधून अनेक विषय चर्चिले गेले. १) युवती विकास संकल्पना, २) आवड-निवड : गटचर्चा (बलस्थाने मर्यादा) ३) कौटुंबिक परिचय सत्र, ४) आणखी काय शिकायचे, या सत्रातून त्यांच्या मागणीवरून युवती शिबिराची योजना झाली.

या शिबिरामध्ये मुलींना विविध गोष्टी सांगून त्यावर चर्चा झाली. त्यांच्या पुढील जीवनावर आधारित अशा गोष्टी त्यांच्यापर्यंत पोहोचल्या. बौद्धिक खेळ घेतले गेले, उपासना व पद्य सांगून म्हटले.

वारली चित्रकला व मेहंदी ही दोन कौशल्य मुली शिकल्या. मुलींचे शिवणाचे पुढील प्रशिक्षण सुरु आहे.

किशोरी विकास शिबिर : मु. पो. आर्वी या गावामध्ये झालेल्या किशोरी शिबिरामध्ये एकूण २४ मुली उपस्थित होत्या. हे शिबिर २ दिवस झाले. कला कौशल्यांमध्ये कागदापासून विविध फुले, भेटवस्तू शिकवल्या व वायरचे किचेन शिकविले. दुसऱ्या दिवशी प्रशालेच्या दोघी विद्यार्थिनींनी मुलांचे बौद्धिक खेळ व अन्य खेळ घेतले. पद्य शिकविली.

शिवापूर येथे राम सीता पुराणिक तंत्रनिकेतनमध्ये सुरु असलेल्या प्रशिक्षण वर्गामध्ये गेल्या ३ महिन्यांमध्ये जर्देसीसाठी १८, ज्वेलरीसाठी १५, ग्लास पेंटींगसाठी ३ अशा ३६ मुलींनी वेगवेगळे प्रशिक्षण घेतले. या वर्गाचा प्रमाणपत्र वितरणाचा

कार्यक्रम दि. ५ जुलै रोजी झाला. या कार्यक्रमाच्या पाहुण्या बागेश्वीताई पोंक्षे या होत्या. मुलींनी तयार केलेल्या वस्तूंचे प्रदर्शन पहात असताना त्या वस्तूंची किंमत तुम्ही कशी काढाल या विषयी ताई मुलींशी बोलल्या. चर्चासित्रामध्ये बोलताना कौशल्यातून मुलींनी आपल्या पायावर उभे राहणे गरजेचे आहे हे सांगताना ५-६ उदाहरणे त्यांनी मुलींसमोर मांडली. त्यानंतर पैसा कसा फिरतो याची एक छोटीशी कृती त्यांनी मुलींना दाखवली. त्यानंतर हष्टाईनी मुलींना मार्गदर्शन केले. आता शिवापूर येथे वरील सर्व वर्ग व जून पासून बँग/पर्स पिशव्यांचे प्रशिक्षण वर्ग नव्याने सुरु झाले आहेत. शिवणवर्गही सुरु आहेत.
